

Oskused, mida kriis “õpetas” kutsehariduses

Krista Loogma

EHF´2021 paneeldiskussioon: Hariduse ja tööturu muutuvad
suhted (11.06.2021)

Allikas: TLÜ uuring, kutsehariduse osa (Loogma ja Sirk)

Kutsehariduses samasugune DÕs toimetuleku muster kui mujalgi hariduses

- 66% õpilastest said hakkama (osa neist nägi palju vaeva), ca 30% vajab toimetulekuks olulist individuaalset abi ja ülejäänud ei tulnud toime või “kadusid ära”
- Kõige enam raskusi valmistab praktiliste oskuste õppimine ja õpetamine

- Uskumused IT kasutamise kohta muutusid: Ahhaa, ja nii saabki!
- Õpetamisel enam inidividaalset lähenemist
- Kutseõpetajad õppisid kasutama veebikeskkondi, kohandama õppevara, kasutama videosid jm
- Distantõpe ajendas tihedamale koostööle koolis – koostööoskused paranesid
- Otsiti uusi töö- ja õppekorralduse viise
- Õppemeetodid ja –vara muutus

CoVid kriis oli hea kogemus koolidele, sest sundis kasutama uusi (digi)võimalusi, mida tõenäoliselt ka edaspidi kasutatakse

Koolijuhid usuvad, et tagasipöördumist endise töö- ja õppekorralduse juurde ei tule

---

Samas: paindlikkuse vajadus kasvas, koormus kasvas, tervis ja heaolu kannatas

- 1) ei õppinud midagi (enam)
- 2) üldoskused, eneseregulatiivsed ja ensekohased oskused;
- 3) erinevad digioskused
- 4) erialaga seotud praktilised oskused
- 5) õppetööga mitte otseselt seotud oskused.

“Ei omandanud midagi uut. Närvid läksid läbi”

“Põhiline oli see, et sain aru enda aja organiseerimis oskustest paremini ning, et mul on kõvasti rohkem tahet seda [kaugõppes] teha, kui kooli vedada end”

“Kriitiline mõtlemine on teravam! Infot on nii palju ... Pidin kähku aru saama, kus jookseb piir produktiivse andmetöötuse ja kõrvalise melu vahelt. Nüüdseks olen isegi sotsiaalmeediast lahti öelnud, sest seal ringleb palju ebaolulist teavet...”

Osa (ca 40%) kutseõppijaist leidis, et nad on õppinud uusi oskusi, mida tavaolukorras õppida ei oleks saanud;

Veidi vähem (30%) õppijaist leidis, et nad ei ole distantsõppel midagi uut õppinud

Õpilastele kutseõppes oli raske:

- ülesannete/tekstide lugemine ja mõistmine, info otsimine
- motivatsiooni hoidmine üksi kodus õppides, üksinda õppimine – kohese tagasiside ja selgituste puudumine, suhtlemispuudus ja tagasiside vähesus
- Enesejuhtimine: ajaplaneerimine ja teiste tegevuste koordineerimine, keskendumine
- käelist/praktilist tegevust ja harjutamist nõudvate ülesannete/tööde tegemine
- õppimiskoormus oli suurem *“Kui palju jama pidi olema ning kui palju pidid ise arusaama ning ise endale õpetama”*

Kriis sundis näitama üles leidlikkust praktiliste oskuste õpetamisel - leiti uusi lahendusi

- praktilisi oskusi püüti harjutada kodustes oludes
- nt tehti praktikana kokashow, mille menüü õpilased ise välja mõtlesid ja videosid FBs esitasid
- juuksuri erialal tegid õppijad iga päev ühe soengu vm praktilise töö; kodutöödeks jagati vahendeid, tulemus laeti GDrive kausta ning jagati
- ehituses harjutati mõningaid siseviimistlustöid
- Jm
- Leiti uusi meetodeid praktilises õppes, nt põhirõhk analüüsil *"analüüsivõime, muud asjad, et, et mis nüüd lahtimõtestamine ja, ja selle sisu väärtus minu jaoks oli tunduvalt-tunduvalt suurem kui tavaline praktiline kogemus ja erinevates ettevõtete erinevate tasemete ettevõtetes; see oli positiivne, uus kogemus, kuigi standard seda ette ei näe"*

- *“Nüüd kui oleks just kõige rohkem vaja professionaalsemat abi ja näpunäiteid siis hakkas eriolukord pihta, ja pidime paljud kondiitritooted kodus ise tegema oma oskuste järgi”*
- *“Laboreid oli samuti raske kodus teha, sest tooraine on kallis ja paljusid asju pole poest saadagi, nt koka erialal”*
- *alguses oli väga imelik kaamera ees laulda või klaverit mängida ... ühe laulu või loo lindistamine venis tihti mitmetunniseks, kus iga uus versioon oli veel vähem rahuldustpakkuv kui eelmine*
- *...tunnid toimusid küll video kaudu aga see polnud piisav*
- *Vihkasin isiklikult igasuguseid veebikohtumisi. Minul puudub arvutil kaamera ning mikrofoni. Mina ei salli niigi telefoni teel suhtlemist, rääkimata videokõnedest. Eelistan näost-näku rääkida.*

Samas jäi selline oskuste õppimine ikkagi ühekülgseks, kuna polnud vahendeid ja otsest juhendamist. Praktilise õppe efektiivsus langes, tekkisid “õpiaugud” ja hindamisel tuli kohati teha suuri järeleandmisi

Osade erialade puhul pole DÕ võimalik

- Osade erialade puhul, kus valdav on oskuste praktiline õpe ja käelisel tegevusel suur osakaal (nt mööblirestauraatorid, tiserid) on õpetajate sõnul võimatu DÕs õpetada,

kuna:

- on vaja nii tööpinke, õigeid töövõtteid ja nn varjatud, sügavalt kogemuslikku teadmist, mida distantsilt ja digivahendite vahendusel õpetada ei saa
- raske on distantsilt õpetada ka siis, kui praktikaõppe nõuab kalleid seadmeid või laboreid
- Sellelaadsete erialade puhul kaldusid just täiskasvanu õppijad, kes õppisid täiendõppe korras ja tahtsid eelkõige praktilisi oskusi omandada, nt mööblirestauraatorid, “ära kaduma”.

Üldiseid järeldusi

- Kõige enam õpiti digioskusi, kuid kõige enam läks vaja nn üldiseid ehk võtmeoskusi, sh enesejuhtimise oskusi, koostööoskusi, iseseisvalt hakkama saamist
- „õpiaugud“ - osa teadmisi läks õppijate arvates kaduma
- suurimaks väljakutseks jääb (valdkonna)spetsiifiliste oskuste õpetamine ja õppimine inidividaalselt ja digivahendeid kasutades, eriti käelist osavust nõudvate erialade puhul